

BISERICA ȘI ȘCOALA

On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coarță” Arad

EPISCOPIEI ARADULUI

Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

DE CE NU SE FAC MINUNI

Fără îndoială că, în ultimii ani, numărul oamenilor care cercetează biserica, primesc sfintele taine și astfel își întăresc viața morală și credința religioasă, a crescut.

Cu toate acestea, chiar și în sufletele celor mai buni credincioși, se pun fel și fel de întrebări chinuitoare: De ce lasă Dumnezeu atâta prăpăd și durere în lume? De ce nu pune stavilă răului, cu un ceas mai de vreme? De ce nu-și apără copiii care sufăr și mor în chipuri și chinuri atât de năpraznice? De ce Dumnezeu nu face minuni? Să pedepsească exemplar pe cei răi și pe cei vinovați de acest războiu, și totodată să ocrotească pe cei buni, care cad victime și jertfe ale armelor de războiu? De ce nu intervine mai văzut și mai simțit în istorie, în conflictele dintre oameni și dintre neamuri? L...

La astfel de întrebări, chinuitoare de conștiință, ni se impune să schițăm oarecari răspunsuri.

1. Întâi de toate se cuvine să știm și trebuie să ne însemnăm că *relele care sunt astăzi în lume, și care trec peste noi ca niște valuri care încearcă să ne înghită pe toți, nu sunt dela Dumnezeu, din simplul motiv că nu Dumnezeu a pus în mâna oamenilor armele ucigătoare. Nu Dumnezeu aruncă bombe, nu Dumnezeu trage cu mitraliera, nu Dumnezeu trimite gloanțele și schije de pe toate fronturile de luptă careucid atâtea ființe vinovate și nevinovate; nu este în descoperirile și planurile lui Dumnezeu nicăiri porunca întemeierii fabricilor de armament și de mașini de războiu care astăzi umplu văzduhul, pământul și mările. Nu l... Dumnezeu nu e cauza relelor din lume.*

2. În rândul al doilea, trebuie să știm că, în fața lui Dumnezeu, noi oamenii trăim sub „*legea slobozeniei*”, sau în termeni mai noi, sub regimul libertății de conștiință. Dumnezeu ne-a creat și ne-a lăsat să trăim fapte libere, pentru că fără libertate nu este nici fericire; nici

bine nici rău, nici răsplată nici pedeapsă, nici raiu nici iad. Viața fericită, atât pe pământ cât și dincolo de moarte, nu poate să existe fără de libertate. Și lucrul acesta este ușor de înțeles. Noi în viață atâta mulțumire simțim, câtă libertate avem. Cât muncim, cât creem, cât trăim în libertate, atâta bucurie și atâta merit avem. De aceea Dumnezeu, în interesul propriei noastre mulțumiri și fericiri, ne-a creat liberi și ne respectă libertatea. Așa se întâmplă că oamenii țin mai mult la libertate decât la viață, și de aceea, atunci când am făcut un lucru bun, ne bucurăm de el; fiindcă știm că e copilul nostru, rodul ostenețelor noastre, meritul nostru, lauda noastră, vrednicia noastră, creația noastră. De pildă, e meritul nostru că mergem la biserică, e bucuria noastră că ne rugăm, e folosul nostru că cerem și primim ajutorul harului dumnezeesc, e vrednicia noastră oricând facem un lucru bun. Nimeni nu ne poate sili nici să ne rugăm, nici să mergem la biserică, nici să ne mântuim. Hotărârile acestea se iau liber. Astfel, *libertatea este răspântia dela care începe dreapta și stânga, binele și răul, fericirea și durerea, răsplata și pedeapsa, cerul și iadul. Încât relele din lume nu vin dela Dumnezeu, ci dela om. Omul, făptura liberă e cauza binelui și a răului din lume; el e creatorul răului, ca și al binelui în jurul său, pentru că e lăsat de Dumnezeu, cum am spus, în interesul propriei lui fericiri, liber.*

Dar cum a ajuns omul din libertate la atâta rău, cât este astăzi în lume? Ușor: a folosit *libertatea fără simț de răspundere. Văzându-se că e liber, omul a socotit că nu mai are să dea seama nimănui de faptele sale. Apostolul spune: Toate îmi sunt slobode, dar nu toate de folos; toate îmi sunt slobode, dar nu toate zidesc. Omul a crezut că în libertate are dreptul să și dărâme, să facă orice. Și astfel a trecut dela libertate la abuzul de libertate, la anarhie, închipuindu-și că slobozenia lui e fără de margini și*

fără de nicio răspundere. Aici este începutul tragediei. Vrem să ne bucurăm de darul și demnitatea libertății, fără să mai răspundem pentru faptele noastre. Ceea ce nu se poate, deoarece libertatea implică răspunderea. Ceea ce sămănăm, aceea culegem; și cine sămănă vânt, culege furtună (Prov.). Iată așadar, marele vinovat: omul, nu Dumnezeu.

3. După ce ne-am lămurit că nu Dumnezeu, ci omul este cauza relelor din lume, — omul care întrebuițează libertatea fără simț de răspundere, — se desleagă mai ușor și întrebarea: *De ce Dumnezeu nu face minuni, ca să ocrotească pe cei buni și să stavilească odată răul din lume?* Răspunsul e simplu.

a) *Dumnezeu nu face minuni ca să nu ne ia darul pe care ni l-a dat, adică libertatea, fără de care nu ar putea să existe, precum am spus, nicio mulțumire, nicio răspundere, nicio demnitate și nicio răsplată, nici pe pământ, nici dincolo de moarte. Fără libertate, eshatologia nu mai are niciun înțeles.*

b) *Minunile nu se fac la comandă. Jidovii cereau minuni dela Mântuitorul, semne, ca să creadă în El, și nu le-a dat. Minunea doar era în fața lor și n'o vedeau, pentru că erau orbi și împietriți în necredință. A săturat poporul cu cinci pâni și doi pești, și poporul vrea să-l facă împărat, pentru că l-a săturat de pâine. Nimeni nu s'a gândit să creadă în El, pentru că a făcut minuni, ci numai să se folosească de El. De aceea Mântuitorul și-a întors fața de către o astfel de mulțime. Prin urmare, minunile nu se fac la comandă. În forma aceasta nu sunt de niciun folos. Iată, spune Mântuitorul în parabolă: bogatul nemilostiv strigă pe Avraam să facă o minune, adică să trimită pe Lazar din raiu la frații lui să le spună ce-i așteaptă după moarte, dacă nu se pocăesc. Care a fost răspunsul: Au pe Moise și pe profeți. Dacă nu ascultă ce-i scris în Scriptură, chiar dacă ar învia cineva din morți, nu vor crede. O înviere din morți ar cutremura o mână de oameni, ar face momentan senzație, dar ar trece, tot ca o senzație. Să ne închipuim că aci, în fața noastră, ar învia cineva din morți. Cu toții ne-am cutremura, ne-am îngrozi și am crede. Vestea ar merge în tot jurul, în toată țara și poate și în țările din jur. Cele îndepărtate însă s'ar îndoi de realitatea minunii. Ba chiar și cei de aci, peste câțiva zeci de ani, se vor putea îndoi și să nu mai creadă în minune. Măine oamenii, dacă nu se încred în Biblie și în Biserică, încep din nou să se îndoiască. Așa încât minunea singură nu le folosește.*

c) *Dacă Dumnezeu ar pedepsi pe fiecare om, după cum greșește, și astfel ar face minuni sub ochii noștri îngroziți, n'ar mai fi un Tată, ci un tiran. Dacă ar fi stat cu trăznetele după noi, ar fi trebuit, de mult, să ne fi distrus pe toți, pentru că toți suntem imperfecti și păcătoși mai mult sau mai puțin. După credința creștină însă, Dumnezeu e Părinte, și ca orice Tată, e îndelung răbdător. El nu ni se arată între fulgere și trăznete, nici în vânt și furtună, care să ne cutremure, să ne îngrozească și astfel să ne facă să știm de El numai de frică, ci în tăcere; în adieri liniștitoare, în taina sufletului, în bucuria inimii, în pacea conștiinței... Dumnezeu nu este un tiran de care să ne temem, ci un Tată pe care să-l iubim. Credința despre un Dumnezeu răzbunător nu este creștină. Noi ne apropiem de Dumnezeu nu din frica pedepselor, ci din iubirea față de Părintele nostru suprem, în care se întâlnesc și se cuprind toate idealurile, toate bucuriile și toate dorințele noastre cele mai sfinte și mântuitoare. Se întâmplă uneori că acest Tată dă și pedepse, dar aceste pedepse își au înțelepciunea, planul și rostul lor, pe care noi de cele mai multe ori nu le putem pătrunde, deși ne sunt folositoare. Copilul când e pedepsit de părinți, strigă, plânge și se revoltă, pentru că nu-și dă seama că părinții nu l-au pedepsit din ură, din dor de răzbunare, sau din plăcerea de a-l vedea suferind, ci numai în scop de îndreptare, spre binele lui. Nici un părinte nu-și pedepsește copiii de dragul pedepsei, ci numai din iubire, pentru care după ce ajung la pricepere mulțumesc cu recunoștință.*

d) *Pe lângă toate acestea, lumea și viața își au legile lor imprescriptibile și veșnice dela Dumnezeu. O intervenție a lui Dumnezeu în cursul evenimentelor, de pildă a celor de astăzi, prin minuni și semne extraordinare, ar putea să fie un izvor de spaimă și panică generală, care în loc să liniștească ar putea să tulbure și mai mult spiritele. Oameni de iubit și de iertat, buni și răi, sunt pretutindeni pe fața pământului. Alegerea lor nu aparține prezentului, ci viitorului judecății ultime a istoriei și alui Dumnezeu.*

Așadar, din tot ce am spus până aci, rezultă logic și limpede că: Dumnezeu nu intervine în curgerea evenimentelor istorice cu semne extraordinare, pentru ca să nu ne răpească darul libertății, prin care putem ajunge la fericire; pentru că minunile nu se fac la comandă; pentru că Dumnezeu dacă ar pedepsi îndată cu moartea pe marii vinovați n'ar mai fi un Tată iubitor, ci un tiran; și în sfârșit, pentru că în

loc să ne liniștească, minunile făcute ca să pèdepsească, ar putea să alarmeze și mai mult omenirea.

În consecință, credința păgână despre Dumnezeu și viață, trebuie să ne-o schimbăm cu credința creștină, evanghelică. Credința tulburătoare despre un Dumnezeu care răzbună și deci arată semne și minuni la tot pasul, trebuie să o înlocuim cu credința liniștitoare în Dumnezeul creștin, în Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, care ne iubeste, iartă și mântuiește. Dumnezeul nostru nu este al războiului, ci al păcii. El nu lucrează prin semne dinafară, ca să ne înspăimânte — deși în atotputernicia Lui o poate și o face uneori, în mod excepțional, și aceasta — ci înlăuntrul inimii; nu cu trăznetul morții, ci prin farmecul și puterea iubirii. El ne-a dat mintea ca să judecăm, libertatea ca să ne hotărîm și harul ca să ne mântuim. Deci nu semne și minuni trebuie să cerem dela El, ci har și pace și iubire, căci prin acestea ne mântuim.

De altă parte, Dumnezeu adeseori face minuni sub ochii noștri, fără să le vedem și fără să le putem pricepe. Aproape trei sute de ani au fost prigoani primii creștini. În focul acestor prigoane, legea cea nouă să răspânda cu putere, și ei nu vedeau minunea. Incercarea a ținut mult, dar credința nimănui nu a slăbit. Astfel a biruit în lume creștinismul, prin oameni simpli, neînvațați, săraci, dar plini de har, de credință, de răbdare și de iubire frățească. Trei sute de ani dacă ar fi să mai răbdăm încercările de azi, ele nu sunt inzadar; noi trebuie să așteptăm cu răbdare și cu toată încrederea biruința dela sfârșit. Că ea va veni sigur, matematic. Binele, adevărul, dreptatea, sunt atribute și forțe divine care nu pot fi ucise. Triumful lor se poate amâna, dar nu evita...

În lumina acestor gânduri să tălmăcim și să înțelegem întâmplările și suferințele prin care trece astăzi omenirea. Dumnezeu vrea prin ele să ne facă mai buni, căci prea răi am fost până acum.

Martiriul este în vecinătatea sfințeniei. Nicio dată sfințenia nu este mai aproape de om ca în suferință, în martiriu.

Prin urmare, să nu învinuim pe Dumnezeu, când trebuie să ne învinuim pe noi; să nu dăm sfaturi lui Dumnezeu când trebuie să le cerem sau să ni le dăm nouă; ci mai ales să ne dăm seama că Tatăl cerească voește ca toți oamenii, adică toți păcătoșii, „să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului”, — și noi, și prietenii și dușmanii noștri.

IL. V. F.

Probe de ignoranță

Suntem urmașii Dacilor sălbatec de trufași și ai Romanilor imperial de mândri. Deaceia ne pare foarte curioasă modestia rău înțeleasă a multora dintre noi, de a prețui tot ce e străin de noi și de a disprețui ce-i al nostru. Desigur mândria este un păcat după morala creștină, iar smerenia e o virtute. Dar lipsa de demnitate dacă nu-i trufie, cu atât mai puțin se poate numi smerenie. Românul n'are destulă încredere în sine, pentru că nu cunoaște ce calități are, ci le disprețuește și prin aceasta păcat mare săvârșește.

Așa făceau pe vremuri — sau încă și acum — unii disprețuind limba lor românească, pentru a-și rupe limba în vorbe streine. A trebuit să vie marii făurari ai cuvântului, Alecsandri și Eminescu mai vârtos, ca să ne arate ce comori neștiute păstrăm în armonioasa limbă românească, și să ne redea încrederea.

Din aceeași ignoranță cred că pornește și lipsa de considerație, să nu zic disprețul, față de credința strămoșilor noștri. Pentru că se lasă influențați de aparențe, mulți dintre intelectualii noștri se rușinează de Biserica lor „pădureată” — cum îi spune cineva, — admirând în schimb fără rezerve confesiunea romano-catolică. Acestea nu i se poate contesta lustrul extern și aceasta e de ajuns pentru aceia care n'au de unde să știe că pe când Ortodoxia avea de luptat cu păgânii, ca dușmani și mai pe urmă ca agresori, tot atunci Roma se desvolta la apus în pace și siguranță. Aceștia n'au de unde să știe că în primele cel puțin patru veacuri creștine, toată strălucirea Bisericii pornea dela Răsărit. Aci se țineau sinoadele ecumenice, aci au trăit cei mai străluciți Părinți ai Bisericii, de aci a fost dus monahismul la Apus. În primele două veacuri chiar limba teologică în Apus era cea grecească. Mai târziu când Agarenii se apropiau amenințatori de Bizanț, după ce nimiciră celelalte patriarhate din Răsărit, teologii răsăriteni (sf. Ioan Damaschinul, sf. Maxim Mărturisitorul) scriau opere ce au avut mare influență în Apus. Oamenii care se orientează după aparențe n'au de unde să știe că la marea shismă din 1054 partea apuseană a Bisericii lui Hristos despărțindu se s'a despărțit și de ortodoxie, adică de dreapta credință. Ei nu știu că în pofida aparanelor modeste, Biserica lor „pădureată” a păstrat toată strălucirea și puritatea religiei primare dela Hristos.

Din această ignoranță izvorește apoi lipsa de convingere la intelectualii noștri, pe când cei de alte confesiuni își susțin pretutindenea credința cu fanatism. Dar aci o dovadă despre ce știe dl

Romulus Dianu dela ziarul „Curentul” despre religie: „Orice biserică e bună — scrie dânsul în Curentul — dacă asigură ordinea sufletească și mintală a enoriașilor săi. Așa cum spune Cronin, se poate intra în Paradis pe mai multe uși, fiecare religie având câte una”. Iată deci: autorul știe ce spune un oarecarele, dar nu știe ce spune Hristos și Biserica lui că „va fi o turmă și un păstor” (Io. 10, 16) și că nu este decât „un Domn, o credință, un botez” (Efes 4, 5). Așa aleargă cărturarii noștri la informații străine când vreau să știe ceva despre Biserică. Tot acest domn scrie că „Bulgarii au contribuit prin Metodi și Cyril la răspândirea creștinismului în aceste regiuni” (românești). Până și regretatul prof. Nicolae Iorga scria undeva de sf. Grigorie Palama că este eretic. Dece? Fiindcă așa s'a informat din izvoarele romano-apusene care-l scoteau pe sfânt ca atare, sprijinindu-l pe contrarul lui, pe Varlaam.

Probe ca acestea de ignoranță a spiritului religiei noastre s'ar putea culege multe, din ziare, cărți, sau alte publicații. Ne oprim, însă numai la părerile năstrușnice ale d-lui I. Al. Brătescu-Voinești date în vileag prin articolul „Popor Ales?” publicat anul trecut în ziarul „Porunca Vremii”.

Operile d-sale din tinerețe: Puiul, Moartea lui Castor, Microbul, Neamul Udreștilor etc. dovedesc sensibilitate, omenie și sobrietate de bun creștin. Dar acum, în anii din urmă, în disputa cu evreii, se războiește omul și cu principiile religiei creștine.

În loc să se mărginească numai la cei vizați, întocmai ca într'o bătaie cu ciomegele, mai primesc câte unul și cei ce stau deoparte. În acel articol amintit, d. Brătescu-Voinești sare dincolo de cal, cătu-i de bătrân. Și nu-l doare pe el, ci pe noi. Ar trebui să-l doară, dar nu mai simte.

Când a'mbătrânit, poetul indian Rabindranath Tagore, a lăsat poezia și a început să deseneze oribil, ca unul ce nu se pricepe, adecă. Pe când mulți se chinuiau să-i vădească genialitate în aceste copilării, cei cu bun simț și au spus sentința: senilitate. Și d. I. Al. Brătescu-Voinești a fost un bun scriitor. Acum s'a apucat, însă, de ziaristică, întocmai ca și Tagore de desene... În articolul menționat autorul nostru recunoaște că și înainte de Crist (așa-i spune d-sa) erau oameni buni, fără să fi fost creștini. El vrea să ajungă la concluzia că creștinismul n'a adus la noi mai știu eu ce bine. Acestea le spune el numai pentru ca să combată pe niște evrei, care i-au scris lăudându-se că ei au dat lumii creștinismul. Omul nostru îi crede, căci zice: dacă „alte neamuri vor fi datorând celui evreesc creștinismul, al nostru nu, pentru că prin firea lor răstrămoșii noștri erau de mult îndemnați să practice normele mo-

ralei creștine”. Adecă Crist cu învățătura lui n'a fost mai știu eu ce lucru mare pentru noi. Dovadă că românii nu-și fac un titlu de glorie din creștinism. „Neamul nostru n'a produs misionari: neamul nostru n'a produs nici sfinți, nici martiri”.

Toate aceste afirmații dovedesc ignoranță profundă și în istoria și din doctrina creștină.

În loc să combată afirmația că evreii au dat lumii creștinismul, d. Brătescu sare dincolo de cal atacând legea creștinească. El n'are de unde să știe că Iisus Hristos nu aparține neamului jidovesc ci omenirii întregi: „Într'ale sale a venit și ai săi pe el nu l-au primit” (Io. 1, 11). Hristos Domnul este al fie-ărnia care-l primește. Deci și al jidovului care se botează creștin. Dar nu prin sânge, ci în duh. Dar d. Voinești vrea — dacă vrea! — creștinism fără nimic jidovesc: deci și fără Testamentul Vechiu despre care Mântuitorul spunea: „N'am venit să stric Legea, ci s'o plinesc” (Mat. 5, 17). Împotriva vrerii lui Iisus, d. Brătescu-Voinești crede că „la o vârstă când lucrurile învățate se întipăresc adânc în minte, se sădește în mint-a copiilor (la ora de religie) credința că istoria omenirii se confundă cu istoria neamului evreesc. Adam și Eva, Noe, Avram, Isac, Iosif, Moise, Crist. Socotesc că aceasta e o mare greșală”...

Dece? Pentru că istoria neamului omenesc a început cu maimuța! Așa spune d-sa într'un alt articol, reprodus de ziarul „Tribuna Română” din 4 Iunie a. c. sub titlul „Comunismul”. Așadar, adevărului Revelației divine pecetluit cu sângele lui Hristos, d. Brătescu îi opune Darwinismul! Și îi e tare necaz că „nimic din toate aceste adevăruri nu află marea majoritate a copiilor. Cunoștințele lor istorice se mărginesc la cele trase din biblie”. I se pare domnieisale că „adevărurile” (cu ce le probează?) nu au ajuns să îndepărteze dustul pe oameni dela Dumnezeu, pe care nu trebuie să și-l recunoască de Creator.

Ci, cu riscul de a l supăra și mai rău pe d. Brătescu, noi am vrea tocmai dimpotrivă: ca elevii încă din școala primară să știe aceea ce d-sa nu vrea să știe nici acum: că e bun la ceva și Testamentul Vechiu cu Profeții cu Psalmii și că Iisus nu este al jidovilor, ci al tuturor oamenilor care-l primesc. Că d. I. Al. Brătescu-Voinești va putea înțelege sau nu aceasta, are prea puțină importanță. Domnia sa e trecutul. Pe noi ne interesează viitorul. Fe noi ne interesează să instruiim cu aceeași râvnă neobosită, să catehizăm pruncii și adulții, ca să înțeleagă mai bine decât d. Brătescu iconomia mântuirii oamenilor și spiritul legii creștinești.

Căci să nu uităm: Cazul Brătescu-Voinești este un simptom îngrijorător — precum văzurăm

și din alte dovezi. Sunt încă mulți care nu înțeleg și deci disprețuiesc legea lor.

Așadar, iată o nouă exemplificare a necesității ca Biserica creștină, și în această direcție, să-și manifeste a atitudine fermă. Să facă cunoscută măreția religiei creștine, să risipească ignoranța în această privință și astfel să-i recâștige prețuirea.

Presviterul B.

Despre ce să predicăm?

În Dumineca 3-a d. Rusalii (25 Iunie 1944) vom vorbi despre BINECUVÂNTARE.

După învățătura Bisericii creștine, viața noastră și toate binefacerile împreunate cu vremelnicia ei, nu sunt altceva decât tot atâtea daruri pe cari Dumnezeu le revarsă neconținut asupra omului, pentru ca el să-și poată îndeplini, aci pe pământ, rostul lui. Îndeplinirea acestui rost, pe care însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos l-a fixat în așa numita „desăvârșire“ sau „sfințire“ a omului, nu se poate însă atinge fără harul și ajutorul Părintelui nostru ceresc. Fără acest har, fără acest ajutor dumnezeesc, omul nu poate face nimic folositor pentru mântuirea și desăvârșirea lui. Din acest motiv, acelaș dumnezeesc Mântuitor, vorbind ucenicilor înainte de patimi, le spune cu atâta stăruință: „Rămâneți întru Mine și Eu întru voi. Precum mlădița nu poate aduce roadă de sine, de nu va rămâne în viță, așa nici voi de nu veți rămâne întru Mine... Cel ce rămâne întru Mine și Eu întru el, acesta aduce roadă multă, pentru că fără de Mine nu puteți face nimic“ (In. 15, 4-5).

Invocarea harului ceresc, atât de necesar omului, precum și împărtășirea lui, Biserica creștină o face, în afară de sfintele taine, și prin actul *binecuvântării*, atât de des folosit în decursul sfintelor noastre slujbe.

În viața noastră de toate zilele, cuvântul *binecuvântare* are diferite înțelesuri. Uneori prin rostirea lui se talmăcesc toate binefacerile pe cari Dumnezeu le dă mereu omului pentru întreținerea vieții lui. Alte ori prin acest cuvânt se însemnează ori ce dar sau ajutor pe care omul îl face aproapelui său. În înțeles liturgic însă, *binecuvântarea* este acel act sfânt prin care, pe temeiul mijlocirii Mântuitorului Hristos, se dorește și se cere asupra omului coborârea darului lui Dumnezeu, precum și împărtășirea acestui dar prin slujitorii Lui. Cu alte cuvinte *binecuvântarea* este o revărsare de sfințenie asupra omului.

De obicei acest act sfânt se dă în Biserica noastră prin facerea semnului sf. cruci, cu mâna dreaptă sau cu crucea, însoțindu-se această lucrare și cu rostirea unor cuvinte prin cari se cere darul lui Dumnezeu. Când se face cu mâna, degetele se țin în așa fel încât prin forma lor să se arate literile cu cari se

incepe și se sfârșește numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Împlinirea acestui act din cuprinsul cultului nostru creștin își are adânci temeiuri atât în Sf. Scriptură, cât și în practica neîntreruptă a sf. noastre Biserici. În paginile Vechiului Testament cetim, de pildă, că însuș Dumnezeu, după ce a creat lumea și toată podoaba ei, a sfințit ziua a șaptea și a „binecuvântat-o“ (Fac. 2, 3). La fel a binecuvântat și cea dintâi pereche de oameni, zicându-le: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și supuneți-l, și stăpâniți peste peștii mării și peste paserile cerului și peste toate vietățile cari se mișcă pe pământ“ (Fac. 1, 28). Cu această binecuvântare, mâna atot sfințitoare a Stăpânului ceresc a mirezmuit apoi viața tuturor patriarhilor și a tuturor aleșilor Săi din lumea veche, prin mijlocirea cărora și-a făcut cunoscută, în decursul veacurilor, voia Sa și planul Său de mântuire prin Domnul nostru Iisus Hristos. Toți acești aleși ai lumii Vechiului Testament au împărtășit și ei la rândul lor binecuvântarea primită, atât urmașilor cât și celor ce le ascultau cuvântul, trecând în chipul acesta asupra lor tot harul și tot darul desăvârșit prin binecuvântarea lui Dumnezeu. Așa de pildă, Noe, blestemând pe fiul său Ham pentru purtarea lui necuviincioasă, binecuvântă pe Sem și pe Iafet (Fac. 9, 25-27), iar Melchisedec, preotul lui Dumnezeu și rege al Salemului, întâlnindu-se cu Avraam „l-a binecuvântat și a zis: „Binecuvântat fie Avraam de Dumnezeu Cel Prea Înalt, făcătorul cerului și al pământului“ (Fac. 14, 18). Isaac binecuvintează apoi pe Iacob (Fac. 27, 28-29; 28, 1-4), iar acesta, punându-și mâinile în formă de cruce, binecuvintează pe nepoții și pe fiii săi (Fac. 48, 15-16; 49, 28). Moise și Aaron, ieșind din cortul mărturie, binecuvintează poporul (Lev. 9, 23), acelaș lucru făcându-l mai apoi și regele Solomon la târnosirea templului din Ierusalim. Mai mult chiar, Dumnezeu descopere El însuș lui Moise cuvintele prin cari Aaron și fiii săi trebuie să binecuvinteze poporul lui Israil (Num. 6, 23-27).

În Sf. Scriptură a Noului Testament aflăm temeiuri tot atât de puternice pentru folosirea binecuvântării în cultul nostru creștin. Hristos Mântuitorul, luând în brațe copiii, îi binecuvântă și îi dă ca exemplu de curăție (Mt. 19, 13-15; Mc. 10, 14-16). La înmulțirea pânilor a binecuvântat mai întâi pâinea și peștii (Mt. 14, 19), iar la Cina cea de Taină, rânduind sf. Cuminecătură, a binecuvântat pâinea și vinul, pentru ca acestea să se prefacă în Trupul și Sângele Său (Mc. 14, 22-23). Când trimite apoi pe Ucenici la propovăduire, le dă puterea și dreptul de a binecuvânta casele (Lc. 10, 5), iar înainte de înălțarea Sa la cer, ridicându-și mâinile peste ei, i-a binecuvântat (Lc. 24, 50).

Pe temeiul acestor date biblice, sf. Apostoli și mai târziu urmașii lor, au obișnuit să împărtășească

binecuvântarea lui Dumnezeu prin facerea semnului sf. cruci sau prin punerea mânilor pe capul credincioșilor lor. O făceau aceasta atât în viața de toate zilele, cât și în decursul dumnezeieștilor slujbe din biserică, la săvârșirea cărora creștinii veacurilor primare alergau întotdeauna cu o dragoste deosebită. „Așezămintele apostolice“, înfățișându-ne felul cum se săvârșia sf. Liturghie în primele veacuri creștine, amintesc în chip deosebit că la sfârșitul acesteia episcopul binecuvânta pe cei ce au luat parte la slujirea ei. La fel, când creștinii plecau într-o călătorie mai îndelungată, sau când voiau să-și înceapă vreo lucrare mai însemnată din viața lor, ei cereau mai întâi binecuvântarea Bisericii asupra întreprinderii lor.

Astăzi această binecuvântare se dă prin episcopi și preoți atât în decursul sfintelor noastre slujbe, cât și acasă, în anumite ocaziuni sau întâmplări când credincioșii o cer sau când datina creștină a obișnuit s'o facă în mod regulat. Prin mijlocirea ei se revarsă peste viața omului și peste toată truda lui darul lui Dumnezeu, care îl întărește și-l înalță, îl luminează și-l călăuzește, și mai ales îl ferește de toate ispitele și îndemnul venite dela cel rău. Dacă omul se miruie mereu în viața lui cu acest dar cerească, el biruie și ajunge întotdeauna la țintă, oricât de mari ar fi piedecile și greutățile cari îi stau împotrivă.

Despre sf. mucenic Nestor se spune că, dorind să se lupte cu păgânul Lie, care pe vremea lui Maximian omora o sumedenie de creștini, s'a dus la sf. Dimitrie în închisoare și i-a zis: „Roagă-te pentru mine, plăcutule al lui Dumnezeu, să-mi ajute pentru sfintele tale rugăciuni, ca mergând să mă lupt cu acest potrivnic, să-l biruiesc pe el și să ridic ocară creștinilor“. Sf. Dimitrie, făcându-i atunci pe frunte și pe piept semnul crucii, l-a binecuvântat și i-a zis: „Pe Lie vei birui și pe Hristos vei mărturisii“. În adevăr, sf. Nestor luptându-se cu acest păgân, în urma binecuvântării primite, l-a biruit și l-a omorât.

În chipul acesta rodește asupra omului binecuvântarea lui Dumnezeu, dată prin aleșii Lui.

Să ne plecăm și noi cât mai des genunchii pentru primirea unei atari binecuvântări, și mai ales în decursul sfintelor noastre slujbe să o primim cu toată credința și cu toată cucernicia cerută de sfințenia Celui ce-și revarsă, prin slujitorii Săi, darul Său cerească asupra sbuciumatei noastre vieți. La bucurie sau la necaz, acasă sau când pornim la drum și în orice prilej când avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, să cerem această binecuvântare, pentru ca darul lui Dumnezeu să locuiască cât mai mult între noi și să ne facă roditoare toată strădania noastră.

„Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți“.

T.

Ceva despre salut

Aș dori să discut mai jos o chestiune, care în aparență nu prezintă prea multă importanță, dar care de fapt oglindește o realitate și o stare de lucruri care e bine să ne intereseze și să se lămurască. Cândul acesta mi-a venit dela inițiativa unui coleg, care — spre a se declara inovator și spre a provoca uimire în rândul credincioșilor — a răsturnat un obicei și o concepție seculară din prima zi a instalării în parohie. Cea dintâi preocupare a colegului după instalare a fost să schimbe tradiționalele saluturi românești cu catolicul: „Lăudat să fie Domnul nostru Iisus Hristos“. Scopul poate fi frumos, dar elementul surprinzător. Dorește colegul o inovație în materie de salut? Ei bine, de atâția ani țara noastră a fost inundată de tot felul de idei streine de noi. În loc să pășim pe linia noastră românească, care ne-a menținut atât de minunat ființa în cursul celor 19 secole, am început să dărâmăm cu târnăcopul inovațiilor și ce-a fost rău dar și ce a fost bun în și la noi, nu numai ce ni s'a părut că e rău.

Nu e frumos românescul: „bună ziua“, „bună dimineața“, sau „bună seara“? Nu găsiți în el atâta duh de mireasmă creștinească și o sonoritate plăcut omenească? E o urare sinceră, o implorare din partea lui Dumnezeu ca să ne învrednicească de o zi bună, demnă și morală. Ce poți dori mai mult cuiva decât o „noapte bună“, atunci când liniștea serii vine să te îmbrățișeze și să-ți îndrume trupul și sufletul la o odihnă meritată. „Bună ziua“, este o propozițiune eliptică, care include în înțelesul ei și pe Dumnezeu.

Dacă avem acest salut distinct, la ce bun să împrumutăm formule străine? Pentru că salutul acela catolic, fără duh, sumă fals în gura românului. Dece să inovăm, imitând pe alții, când religiozitatea unui popor nu atârnă de o împărechere de cuvinte, cari devin fără duh imediat ce încerci să le traduci în limba ta! Cuvântul e mai mult decât sunet și formă scrisă; e sens, e viață. Ori, o idee o poți transpune în altă limbă, cuvântul însă, mustos în sens, e foarte greu, uneori aproape imposibil.

Ortodoxia noastră e o realitate care depășește bigotismul pravoslavnic, exclusivismul catolic și libertinajul protestant, fiind ancorată la poala cerului, în preajma lui Dumnezeu. Și ea s'a menținut, nu împrumutând dela alții, ci zădărniciind sforțări străine contrare nouă. Greco-catolicismul e un exemplu de ceea ce înseamnă a părași tradiția și a însuși ceea ce nu-i concrescut cu credința și firea românului.

Fiindcă, introducând azi un salut, mâine o

rugăciune, poimâne altceva, — adică ceea ce constituie rezistența, mândria și ființa noastră — treptat ne vom pomeni într'un deșert fără viață, în față cu amintirea trecutului, nesiguranța prezentului și perspectiva sumbră a viitorului.

Oare nu era frumos în trecut, când pe ulițele satelor auziai răsunând cu dărnicie „bună ziua”, sau când credincioși omagiau pe slujitorii altarelor cu „săru' mâna”, aplecându-se chiar să transforme în fapt cuvintele rostite. Vrea cineva mai mult decât atât?!*)

Sunt atâtea de lecuit în țară, atâtea de reardus la ogașe, încât părăsirea a ceea ce e românesc, pentru ceva străin, ni se pare o crimă de lesnatune.

Nu inovații, ci reeducare!

Aș fi curios să știu câți credincioși se mai salută cu „Hristos a înviat”, sau „Hristos s'a înălțat” în perioada de timp respectivă. Câți dintre noi sunt aceia cari ei înșiși constituie un exemplu în privința acestor urări creștinești? Da, aici e cazul de intervenție.

Să reeducăm poporul, readucându-l la vechile obiceiuri, căci poporul nostru în mare parte s'a modernizat. În secolul mașinei, face totul mașinal, superficial, fără plăcere și fără avânt.

După ce și-a părăsit în bună parte portul neaos, lăpădând de pe el rezultatul trudei sale gospodărești și împrumutând mătăsăria scumpă, cu preț, dar fără nici un farmec, — după ce a început ca în locul doinelor să fredoneze tam-tam-ul șlagărelor moderniste — toate acestea desbrăcând farmecul înviorător din trecut al satului românesc și ortodox, — a început acum să neglijeze și altă chestiune, de care vorbiam și care e în legătură cu politețele, anume: salutul.

*) Este de însemnat că poporul român are o mulțime de binețe și saluturi dintre cele mai frumoase și creștinești, foarte multe de origine biblică.

Iată câteva: „Pace bună” (dela salutul Mântuitorului „Pace vouă”: Ioan 20, 19, 26 și al Apostolilor: Efes. 6, 23; I Petru 5, 14; III Ioan 15). „Voie bună” (probabil dela „Bucurați vă”: Mat. 28, 9), „Salutare” (Col. 4, 18; II Tes. 3, 17), „Sănătate bună”, „Să fii sănătos”, „Deie Dumnezeu sănătate”, „Viață bună”, „Doamne ajută”, „Să trăiți” sau „Să trăești”, „Noroc bun”, „Noroc să dea Dumnezeu”, „Dumnezeu te ierte”, „Slăvit să fie Domnul”, „Deie Dumnezeu bine”, „Bună dimineața”, „Bună ziua”, „Bună seara”, „Noapte Bună”, „Hristos a înviat”, „Binecuvintează, părinte”, sau s'implu „Binecuvintează”, și altele, — toate pline de înțeles creștinesc potrivite cu firea noastră și scurte.

Cine nu găsește bune aceste binețe strămoșești și creștinești, manifestează o stare de spirit stranie, îngrijorătoare.

NOTA RED.

E dureros, e trist. Când treci prin unele sate infectate de „modernism”, găsești în zi de Duminecă persane șezând în fața casei jos, sau pe bănci, povestind una, alta. Ca decor te impresionează, dar te surprinde nepăsarea evidentă care te izbește imediat. Românul nu se înalță pe picioare, spre a te cinști prin acest gest și puțini sunt aceia care te salută cu un „bună ziua” sincer și corect. Te privesc cu o răceală enervantă, fără să se sinchisească de persoana ta și de ceea ce reprezintă tu. Dar felul de-a saluta e și mai supărător. Bărbatul nu-și mai ridică pălăria de pe cap, ci înălțând ca o sulită sfidătoare un deget lângă tâmpla dreaptă bolborosește ceva plictisit. Povestea celui cu pasărea de sub pălărie se poate aplica la 90% dintre locuitorii satelor din anumite regiuni ale țării. Copiii repetă gestul părinților lor cu fidelitate. Preotul și soția preotului, maica preoteasă de altă dată, cinstită și venerată, sunt salutați cu acelaș salut rece.

Să privim serios aceste lucruri și să studiem consecințele. Poporul român a fost un popor de omenie și bine crescut, care a iubit străinii veniți la noi. Azi, — în unele părți — se cam uită omenia. Ori omenia este gradul de moralitate și respect pe care-l manifestăm în raporturile noastre reciproce. Părăsind omenia, înseamnă că ne îndepărtăm de învățătura sfintei Biserici, ne descresținăm treptat. Căci creștin nu în-eamnă numai denumire și împlinirea unor forme acceptate, ci trăirea și manifestarea acelor forme al căror substrat este viața spirituală descoperită prin învățăturile sfinte. Nu este de admis nici naturalismul lăbărtat al unor tendințioși, dar nici idealismul acestora cari văd trandafiri selecționați în fiecare măricine. Nici unii, nici alții nu au dreptate. Nici pesimiștii care consideră totul zadarnic în privința educației națiunii, nici optimiștii care nu găsesc necesar nimic. Să alegem calea de mijloc. Poporul român are și părți bune dar și lipsuri. Să încurajăm frumosul din sufletul său și să d'stragem răul. Acesta este rostul nostru, al intelectualilor dela sate. Să începem cu problema de mai sus și să refacem omenia care se clatină. Dar nu inovând prin împrumuturi străine, ci cultivând cu sârguință aceea ce constituie însuși specificul nostru românesc și ortodox.

Altfel ajungem la erezii și religioase și naționale!

Pr. Mircea Munteanu

Cărți

Diacon N. Mladin: TINERETE ȘI INVIERE. Sibiu. Tip. Arhidiecezana, 1944. Pagini 24, preț 50 lei.

Din focul însuflețirii sfinte pentru mântuirea neamului, apare la Sibiu o nouă publicație, o serie de „Chemări către tineret”, sub patronajul I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae și cu îngrijirea părintelui Nicolae Mladin, tinăr și eminent profesor la Academia teol. „Andreiană”. Numărul 1

al publicației îl constituie broșura despre care vorbim: *Tinerete și Înviere*.

Dela prefață și până la ultima filă, broșura cuprinde pagini frumoase de gânduri alese, expuse într-o cuceritoare formă literară. Luminos și convingător se desprinde din conținutul ei adevărul că, la răscrucea vremurilor în care ne aflăm, ni se arată un singur călăuzitor și o singură putere mântuitoare: Iisus Hristos cel înviat. Tineretul nostru, dacă vrea să meargă pe linia neamului, spre ținta culturii și a mântuirii, nu poate înainta decât înnoindu-se în duhul și în lumina învierii Domnului. Și încheie:

— „Se vorbește azi de un veac nou, de o înnoire a istoriei, de o vreme a tinereții. Iluzii deșarte, vorbe spulberate în vânt! Atâta vreme cât omenirea se va îndepărta de Hristos, nu există nici o posibilitate de înnoire a istoriei; dimpotrivă, patimile vor deveni din ce în ce mai fierbinți, vor clocoti în inflăcărări de iad și societatea va coborî din ce în ce mai mult pe scara îmbătrânirii, a disoluției și a morții. Există o singură primăvară a istoriei: aceea în care cerul s'a coborât pe pământ și pământul a fost ridicat la cer. Ea își are începutul în învierea lui Hristos și capătul în viața cea veșnică. Orice înnoire a omenirii, spre a fi reală, trebuie să fie încadrare în energiile acestei primăveri; orice întinerire efectivă a neamurilor trebuie să soarbă din sevele ei făcătoare de viață; orice înviere trebuie să fie participare la învierea lui Hristos... Căpetenia veșnică a omenirii înnoite“...

Ca un îndreptar, broșura „Tinerete și Înviere“ ar trebui citită și meditată, cu toată serioșitatea, de către tineretul studios al țării noastre.

Informațiuni

■ DL PROF. ȘERBAN IONESCU dela Facultatea de Teologie din București, a publicat în ziarul „Universul“ un articol substanțial despre *Ecumenicitatea ortodoxă și războiul*, în care, după ce schițează legăturile de prietenie dintre Biserica noastră și cea anglicană, înainte de conflictul de astăzi, arată că războiul este o *erezie*, mai ales atunci când e agresiv și când se poartă prin mijloace de distrugere ca cele de acum, apoi referindu-se la efectele bombardărilor din Țara noastră, continuă:

„Opinia engleză ca și cea americană nu este edificată asupra dezastrelor bombardamentelor dela noi, care nu vizează obiective militare, ci culturale, sanitare și umane. O universitate, un laborator farmaceutic, o librărie, un spital de copii, o biserică, un cimitir, un adăpost, o școală de arhitectură, un cartier de locuințe, nu sunt obiective militare. Dacă s'ar fotografia toate aceste obiecte ale avioanelor americane, ele ar ridica blestemul tuturor bisericilor contra acestui răz-

boiu totalitar de distrugere și nimicire al unor ținte care n'au nimic comun cu războiul.

„Iată de ce solicităm intervenția Bisericii ortodoxe prin *Sanctitatea Sa Patriarhul Nicodim*, ca printr'un demers comun cu celelalte Biserici *omodoxe*, să apeleze către bisericile din America și Anglia spunându-le adevărul și aducându-le la cunoștință prin mărturii fotografice barbaria unor metode cinice, care nu cadrează cu o lume creștină și de care se va rușina mâine tot ceea ce omenesc în om. Războiul trebuie să aibă o limită, iar Biserica trebuie să intervină spre a lua sub protecția ei pe fiii săi duhovnicești. Suntem cunoscuți în Apus ca un popor cuminte, ospitalier, bun și nerăsbunător...“

„*Ecumenicitatea Bisericii înseamnă o colaborare frățească, o ajutorare a celor sinistrați, o acțiune de solidarizare creștină* contra unui flagel aerian, care recoltează în prea largă măsură și alte rezultate decât cele de ordin militar.

„Socotim că Biserica ortodoxă va cumpăni toate motivele și va ridica glasul contra nimicirii instituțiilor de cultură, a victimelor nevinovate, a lăcașurilor de rugă și a cimitirelor, unde morții nu-și mai găsesc odihna lor creștinească...“

■ DL CHARLES MAURRAS, marele scriitor francez și bun prieten al Românilor, în ultima cronică a cunoscutei sale reviste: „L'Action Française“, scrie îndurerat:

„*Iar dolii și ruini: 177 morți la Paris; 177 răniți. Mai mult de 400 morți la Lille, aproape 400 răniți fără să mai socotim pagubele de la țară: case distruse, populație fără adăpost.*

Dar toate astea nu ne pot împiedeca să avem o privire de prietenie, de simpatie și de indignare frățească pentru București care a primit aceleași lovituri ca Parisul și orașele noastre“.

Și acum ca și totdeauna: *adevărații prieteni în nenorocire se arată.*

■ LA EXAMENUL de capacitate preoțească, ținut Luni în 12 Iunie 1944, s'au prezentat trei candidați, dintre care Gh. Căvășdan și Tib. Dârlea au fost clasificați de clasa I și F. Serdineanțu de cl. II.

Școala de Duminecă

26. Program pentru Dumineca (25 Iunie) 1944.

1. *Rugăciune*: Împărate ceresc...
  2. *Cântare comună*: „Bine ești cuvântat, Hristoase“... (Troparul Rusaliilor).
  - 3—4. *Cetirea Evangheliilor*: (Matei 6, 22—33) și *Apostolului* (Romani 5, 1—10) zilei cu tâlcuire.
  5. *Cântare comună*: Duhul Tău cel Sfânt. (70. Cânt. rel. pag. 42).
  6. *Cetire din V. T.*: Domnul întărește pe Iisus Navi în chemarea sa. (Cartea lui Is. Navi c. 1).
  7. *Povește morale*: Despre dreapta întrebuintare a limbei (Cartea înțel. lui Iisus Sirah. c. 20).
  8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.
  9. *Cântare comună*: Fie numele Domnului... (Dela sf. Liturghie).
  10. *Rugăciune*: Sara și dimineața... (Dela Vercernie. Vezi Liturghier pg. 20).
- (A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.